

Υπόθεση C-356/19

Αίτηση προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία καταθέσεως:

3 Μαΐου 2019

Αιτούν Δικαστήριο:

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Πολωνία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Απριλίου 2019

Ενάγουσα:

Delfly sp. z o.o.

Εναγόμενη:

Travel Service Polska sp. z o.o.

[παραλειπόμενα]

ΔΙΑΤΑΞΗ

Βαρσοβία, 16 Απριλίου 2019

Το Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XV Wydział Gospodarczy (πρωτοβάθμιο επαρχιακό δικαστήριο Βαρσοβίας, δέκατο πέμπτο τμήμα, αρμόδιο επί οικονομικών υποθέσεων) [παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] [σύνθεση δικαστηρίου]

αφού εξέτασε

[παραλειπόμενα] στις 16 Απριλίου 2019 [στοιχεία δικονομικής φύσης που δεν ασκούν επιρροή]

την υπόθεση που ανέκυψε κατόπιν αγωγής ασκηθείσας από την εταιρία Delfly sp. z o.o., με έδρα τη Βαρσοβία

κατά της εταιρίας Travel Service sp. z o.o., με έδρα τη Βαρσοβία,
και έχουσας ως αντικείμενο την καταβολή χρηματικού ποσού,
επί του ζητήματος της αναστολής της διαδικασίας

αποφασίζει:

1. να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα: *(πρώτο ερώτημα)*

Έχει το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 295/91 (ΕΕ 2004, L 46, σ. 1), την έννοια ότι δεν ρυθμίζει μόνον την έκταση της υποχρέωσης καταβολής αποζημίωσης, αλλά και τον τρόπο εκπλήρωσης αυτής της υποχρέωσης;

(δεύτερο ερώτημα)

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης επί του πρώτου ερωτήματος, μπορεί ο επιβάτης ή ο νόμιμος διάδοχός του βασίμως να απαιτήσει την καταβολή ποσού αντίστοιχου προς 400 ευρώ σε άλλο νόμισμα και συγκεκριμένα στο εθνικό νόμισμα του τόπου κατοικίας του επιβάτη της ματαιωμένης ή καθυστερημένης πτήσης;

(τρίτο ερώτημα)

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης επί του δεύτερου ερωτήματος, με ποια κριτήρια θα πρέπει να καθοριστεί το νόμισμα στο οποίο ο επιβάτης ή ο νόμιμος διάδοχός του δύναται να απαιτήσει καταβολή και ποια συναλλαγματική ισοτιμία πρέπει να ισχύσει;

(τέταρτο ερώτημα)

Αντιβαίνει προς το άρθρο 7, παράγραφος 1, ή προς άλλες διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, η εφαρμογή διατάξεων του εθνικού δικαίου περί εκπλήρωσης υποχρεώσεων, οι οποίες συνεπάγονται την απόρριψη αγωγής ασκηθείσας από τον επιβάτη ή τον νόμιμο διάδοχό του, με τη μοναδική αιτιολογία ότι η απαίτηση καθορίσθηκε εσφαλμένα στο εθνικό νόμισμα του τόπου κατοικίας του επιβάτη, αντί να καθοριστεί σε ευρώ, όπως ορίζει το άρθρο 7, παράγραφος 1 του κανονισμού;

2. να αναστείλει τη διαδικασία [παραλειπόμενα].

[σελ. του πρωτοτύπου 2]

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

[παραλειπόμενα] [επιχειρήματα σχετικά με το εθνικό δικονομικό πλαίσιο που είναι κρίσιμο για την παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως]

[σελ. του πρωτοτύπου 3]

[παραλειπόμενα] [επανάληψη περιεχομένου της πρώτης σελίδας (σελ. 1 του πρωτοτύπου)]

[σελ. του πρωτοτύπου 4]

3. Η διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου και τα πραγματικά περιστατικά

- 3.1. Η ανάγκη υποβολής των ως άνω προδικαστικών ερωτημάτων ανέκυψε από την αστική διαφορά που εκκρεμεί ενώπιον του Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy (πρωτοβάθμιου επαρχιακού δικαστηρίου της Βαρσοβίας). Η ενάγουσα εταιρία περιορισμένης ευθύνης Delfly, με έδρα τη Βαρσοβία, ζήτησε να καταδικαστεί η εναγόμενη εταιρία περιορισμένης ευθύνης Travel Service Polska, με έδρα στην Βαρσοβία, να καταβάλει στην πρώτη το ποσό των 1 698,64 πολωνικών ζλότι, ποσό αντίστοιχο προς 400 ευρώ, σύμφωνα με τη συναλλαγματική ισοτιμία της Εθνικής Τράπεζας της Πολωνίας η οποία ίσχυε κατά την ημερομηνία άσκησης της αγωγής. Η ενάγουσα διευκρίνισε ότι, δυνάμει σύμβασης για την εκχώρηση απαίτησης, απέκτησε από την επιβάτιδα X αξίωση καταβολής 400 ευρώ, στηριζόμενη στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 261/2004 [παραλειπόμενα], λόγω καθυστέρησης πτήσης από τον τόπο Α στον τόπο Β. Η εναγόμενη ζητεί την απόρριψη της αγωγής ισχυριζόμενη, μεταξύ άλλων, ότι ο εσφαλμένος προσδιορισμός του νομίματος της απαίτησης συνεπάγεται, κατά το εθνικό δίκαιο, την απόρριψη της αγωγής.
- 3.2. Τα πραγματικά περιστατικά στην παρούσα υπόθεση δεν αμφισβητούνται. Στις 23η Ιουλίου 2017, η X ταξίδευε από τον τόπο Α τρίτης χώρας στον τόπο Β εντός της Δημοκρατίας της Πολωνίας με πτήση πραγματοποιούμενη από την εναγόμενη αεροπορική εταιρία. Είχε έγκυρη κράτηση και εμφανίστηκε στον έλεγχο των εισιτηρίων την καθορισμένη ώρα. Η πτήση καθυστέρησε πάνω από τρεις ώρες. Δεν διαπιστώθηκε ότι η επιβάτιδα έλαβε στην τρίτη χώρα ανταλλάγματα ή αποζημίωση ή ότι έτυχε βοήθειας, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 261/2004 [παραλειπόμενα]. Στις 27 Ιουλίου 2017, η X εκχώρησε στην ενάγουσα την αξίωση καταβολής αποζημίωσης σε σχέση με την καθυστέρηση της πτήσης.

4. Οι διατάξεις του εθνικού δικαίου και η νομολογία

- 4.1. Το άρθρο 321, παράγραφος 1, του νόμου της 17ης Νοεμβρίου 1964 περί Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. 2018, θέσ 1360, όπως τροποποιήθηκε ακολούθως) ορίζει ότι το δικαστήριο δεν μπορεί να εξετάσει ζήτημα το οποίο δεν περιλαμβάνεται στα αιτήματα, ούτε να αποφανθεί πέραν των αιτημάτων.
- 4.2. Το άρθρο 505¹, σημείο 1, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζει ότι οι διατάξεις για την απλουστευμένη διαδικασία εφαρμόζονται [...] σε υποθέσεις υπαγόμενες στην αρμοδιότητα των επαρχιακών δικαστηρίων που αφορούν αξιώσεις από συμβάσεις, εφόσον η αξία του αντικειμένου της διαφοράς δεν υπερβαίνει τις είκοσι χιλιάδες ζλότι [...].

[σελ. 5 του πρωτοτύπου]

- 4.3. Το άρθρο 505⁴, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, σχετικά με την απλουστευμένη διαδικασία, ορίζει ότι η μεταβολή της αγωγής είναι απαράδεκτη.
- 4.4. Το άρθρο 385 του νόμου της 23ης Απριλίου 1964 περί Αστικού Κώδικα (Kodeks cywilny, Dz. U. 2018, θέση 1025, όπως τροποποιήθηκε ακολούθως) ορίζει ότι (παράγραφος 1) εφόσον η υποχρέωση που πρέπει να εκπληρωθεί στο έδαφος της Δημοκρατίας της Πολωνίας έχει ως αντικείμενο την παροχή χρηματικού ποσού που εκφράζεται σε ξένο νόμισμα, ο οφειλέτης δύναται να την εκπληρώσει σε πολωνικό νόμισμα, εκτός εάν ο νόμος ή δικαστική απόφαση που αποτελεί την πηγή της απαίτησης ή δικαιοπραξία ορίζουν ότι η εκπλήρωση πραγματοποιείται μόνο σε ξένο νόμισμα. (Παράγραφος 2) Η αξία του ξένου νομίσματος καθορίζεται σύμφωνα με τη μέση συναλλαγματική ισοτιμία που ανακοινώνεται από την Εθνική Τράπεζα της Πολωνίας, κατά την ημερομηνία κατά την οποία η αξίωση καθίσταται απαιτητή, εκτός αν νόμος, δικαστική απόφαση ή δικαιοπραξία ορίζουν διαφορετικά. (Παράγραφος 3) Εφόσον ο οφειλέτης καθυστερεί την εκπλήρωση, ο πιστωτής μπορεί να την απαιτήσει στο πολωνικό νόμισμα σύμφωνα με τη μέση συναλλαγματική ισοτιμία που ανακοινώνεται από την Εθνική Τράπεζα της Πολωνίας κατά την ημερομηνία πραγματοποίησης της καταβολής.
- 4.5. Η εν λόγω διάταξη υπήρξε αντικείμενο ερμηνείας του Sąd Najwyższy (ανώτατου δικαστηρίου) στην υπόθεση της 16ης Μαΐου 2012 [παραλειπόμενα] [λεπτομερέστερη παραπομπή στην εν λόγω απόφαση]. Το ανώτατο δικαστήριο διαπίστωσε ότι η επιλογή του νομίσματος είναι δικαίωμα αποκλειστικά του οφειλέτη τόσο στην περίπτωση κατά την οποία ο οφειλέτης εκπληρώνει την απαίτηση εμπρόθεσμα, όσο και στην περίπτωση που περιέρχεται σε απλή καθυστέρηση ή υπερημερία. Σε περίπτωση υπερημερίας του οφειλέτη για την εκπλήρωση της παροχής προς εκτέλεση υποχρέωσης, αντικείμενο της οποίας είναι χρηματικό ποσό που

εκφράζεται σε ξένο νόμισμα, ο πιστωτής έχει δικαίωμα επιλογής της ισοτιμίας κατά την οποία καθορίζεται η αξία του ξένου νομίσματος, αλλά μόνον εφόσον ο οφειλέτης επιλέξει το πολωνικό νόμισμα. Η απόφαση της 16ης Μαΐου 2012 αποτέλεσε την εναρκτήρια απόφαση της πάγιας νομολογίας των τακτικών δικαστηρίων. Στο πλαίσιο της εν λόγω νομολογίας, τα τακτικά δικαστήρια έχουν επανειλημμένως απορρίψει αγωγές, στις οποίες ο ενάγων καθορίζει την απαίτησή του στο πολωνικό εθνικό νόμισμα, μολονότι έχει αξίωση εκφρασμένη σε ξένο νόμισμα. Στην περίπτωση αυτή, η καταβολή της οφειλόμενης απαίτησης είναι αδύνατη λόγω της απαγόρευσης εκδίκασης εξέτασης ζητήματος μη περιλαμβανόμενου στα αιτήματα της αγωγής.

- 4.6. Η Δημοκρατία της Πολωνίας ανήκει στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Λόγω της παρέκκλισης του άρθρου 139 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης [σελ. 6 του πρωτοτύπου] έχει διατηρήσει μια αυτόνομη νομισματική και χρηματική πολιτική. Συνεπώς, αναγνωρίζει το ευρώ ως ξένο νόμισμα.
- 4.7. Το άρθρο 358 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιήθηκε το έτος 2016. Η τροποποίηση επιδίωξε να διευκρινίσει την έννοια της καθυστέρησης, η οποία επιτρέπει στον πιστωτή την επιλογή της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Η τροποποίηση δεν φαίνεται να έθεσε υπό αμφισβήτηση την πάγια ερμηνεία της διάταξης σε σχέση με το ζήτημα ποιος έχει δικαίωμα αλλαγής του νομίσματος.
- 4.8. Στη νομολογία των πολωνικών δικαστηρίων υπάρχει διχογνωμία ως προς την ενδεδειγμένη λύση στις διαφορές στις οποίες ο ενάγων ζητεί την επιδίκαση αποζημίωσης σε πολωνικό νόμισμα (δηλ. πολωνικά ζλότι) εξαιτίας καθυστερημένης πτήσης. Με τις αποφάσεις της 29ης Νοεμβρίου 2016 [παραλειπόμενα] [λεπτομερέστερη παραπομπή στην εν λόγω απόφαση] και της 1ης Μαρτίου 2017 [παραλειπόμενα] [λεπτομερέστερη παραπομπή στην εν λόγω απόφαση] το Sąd Okręgowy w Gliwicach (περιφερειακό δικαστήριο Gliwice) απέρριψε τέτοιες αξιώσεις επιβατών καθυστερημένων πτήσεων και έκρινε ότι ο πιστωτής δεν έχει δικαίωμα να μετατρέψει στο πολωνικό νόμισμα μια αξίωση αποζημίωσης εκφραζόμενη στο ξένο νόμισμα του ευρώ. Αντιθέτως, με τις αποφάσεις της 28ης Μαρτίου 2017 [παραλειπόμενα] [λεπτομερέστερη παραπομπή στην εν λόγω απόφαση] και της 13ης Δεκεμβρίου 2018 [παραλειπόμενα] [λεπτομερέστερη παραπομπή στην εν λόγω απόφαση] το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας) κατέληξε στο αντίθετο συμπέρασμα διαπιστώνοντας, μεταξύ άλλων, ότι η ορθή, τελολογική ερμηνεία του άρθρου 358 του Αστικού Κώδικα καθώς και του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 261/2004 [παραλειπόμενα] δεν μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στους πιστωτές που είναι Πολωνοί πολίτες, οι οποίοι αναμφίβολα μπορούν να αξιώσουν την καταβολή αποζημίωσης στο εθνικό νόμισμα.

5. Οι ερμηνευτικές αμφιβολίες και η σχέση με τις εθνικές διατάξεις

- 5.1. Παρά την παρέλευση σημαντικού χρονικού διαστήματος από την έναρξη ισχύος του, οι διατάξεις του κανονισμού 261/2004 [παραλειπόμενα] δεν έχουν τύχει ομοιόμορφης ερμηνείας από τα εθνικά δικαστήρια. Στην ανωτέρω νομολογία των πολωνικών δικαστηρίων υπάρχει διχογνωμία, η οποία καταλήγει σε εντελώς διαφορετικές λύσεις σε παρόμοιες υποθέσεις. Επομένως, είναι σκόπιμο να διευκρινιστούν τα θέματα που τίγονται με τα υποβαλλόμενα προδικαστικά ερωτήματα. Σχετικά με την εκκρεμούσα υπόθεση ενώπιον του Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy (επαρχιακού δικαστηρίου της Βαρσοβίας), οι απαντήσεις στα εν λόγω ερωτήματα θα επηρεάσουν την επιλογή [σελ. 7 του πρωτοτύπου] της ορθής ερμηνείας του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού και κατά συνέπεια και την κατεύθυνση της απόφασης.
- 5.2. Το πρώτο ερώτημα αποσκοπεί στην αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής της ρύθμισης του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 261/2004. Είναι προφανές ότι η εν λόγω διάταξη δεν περιέχει ρυθμίσεις που να αφορούν τον τρόπο εκπλήρωσης της υποχρέωσης αποζημίωσης, π.χ. τον χρόνο εκπλήρωσης, τον τόπο εκπλήρωσης ή τη δυνατότητα πληρωμής σε άλλο νόμισμα. Ως εκ τούτου, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το εθνικό δίκαιο που διέπει τη σύμβαση μεταφοράς πρέπει να διευκρινίζει τα δικαιώματα του επιβάτη και τις σχετικές υποχρεώσεις του αερομεταφορέα. Από την άλλη πλευρά, ο Ευρωπαίος νομοθέτης στοχεύει, όπως σαφώς αναφέρεται στην τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των επιβατών, καθώς και στην εξασφάλιση ότι οι αερομεταφορείς δρουν υπό εναρμονισμένους όρους σε μία ελευθερωμένη αγορά. Υπό το πρίσμα της εν λόγω αιτιολογικής σκέψης, πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα συμπλήρωσης της συνοπτικής αυτής διάταξης με περιεχόμενο αντλούμενο από τις γενικές αρχές του δικαίου, οι οποίες ισχύουν στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανεξάρτητα από το εθνικό τους δίκαιο. Με την προσέγγιση αυτή, η διάταξη θα καθορίζει όχι μόνο την έκταση της οφειλόμενης αποζημίωσης αλλά και τους βασικούς κανόνες πληρωμής.
- 5.3. Η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα έχει νόημα μόνο στην περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα. Αν η διάταξη ρυθμίζει και τον τρόπο εκπλήρωσης της υποχρέωσης, είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί το σχετικό κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης. Για την επίλυση της εκκρεμούσας υπόθεσης ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου είναι απαραίτητο να καθοριστεί εάν ο επιβάτης ή ο νόμιμος διάδοχός του μπορεί βασίμως να απαιτήσει την καταβολή αποζημίωσης σε άλλο νόμισμα εκτός του ευρώ και συγκεκριμένα στο νόμισμα του τόπου κατοικίας του. Μια τέτοια λύση θα ευνοούσε τους επιβάτες οι οποίοι θα μπορούσαν να πληροφορηθούν το τελικό ύψος μιας πιθανής αξίωσης πριν ακόμα αγοράσουν το αεροπορικό εισιτήριο. Αφετέρου, τούτο θα ήταν αντίθετο με πάγια αρχή της πολωνικής έννομης τάξης, σύμφωνα με την οποία ο

πιστωτής δεν έχει δικαίωμα μετατροπής σε άλλο νόμισμα, ενώ μόνον ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να πληρώσει στο εθνικό νόμισμα.

- 5.4. Η απάντηση στο τρίτο ερώτημα έχει νόημα μόνο σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο δεύτερο ερώτημα. Η ανάγκη καθιέρωσης κριτηρίων καθορισμού του νομίσματος ή της συναλλαγματικής ισοτιμίας θα ήταν μία προφανής συνέπεια της διαπίστωσης ότι ο επιβάτης ή ο νόμιμος διάδοχος του έχει το δικαίωμα να απαιτήσει πληρωμή σε άλλο νόμισμα εκτός του ευρώ.

[σελ. 8 του πρωτοτύπου]

- 5.5. Το τέταρτο ερώτημα αφορά την άρση των ακόλουθων αμφιβολιών. Οι αυστηρές λύσεις που εφαρμόζονται στο εθνικό δίκαιο μπορούν να παρεμποδίσουν σημαντικά την άσκηση των νόμιμων αξιώσεων των επιβατών ματαιωμένης ή καθυστερημένης πτήσης. Συνήθως, οι αγωγές απορρίπτονται για τον μοναδικό λόγο ότι η αξίωση καθορίστηκε εσφαλμένα στο εθνικό νόμισμα που χρησιμοποιεί ο επιβάτης, ενώ το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 261/2004 [παραλειπόμενα] προβλέπει το ευρώ. Θα πρέπει να προστεθεί ότι, σε τέτοιου είδους υποθέσεις, ο ενάγων δεν μπορεί να τροποποιήσει την αξίωση, ακόμα και μετά από εντοπισμό ιδίου λάθους, καθώς τούτο είναι αντίθετο προς τις διατάξεις της απλουστευμένης διαδικασίας. Το δικαστήριο όμως δεν μπορεί να επιδικάσει την οφειλόμενη αποζημίωση σε ευρώ, διότι τούτο θα συνιστούσε απαγορευόμενη απόφαση επί ζητήματος μη περιλαμβανόμενου στα αιτήματα της αγωγής.
- 5.6. Η απαίτηση ακριβούς περιγραφής της αξίωσης δικαιολογείται από την ανάγκη σαφούς προσδιορισμού του αντικειμένου της διαφοράς. Η αυξημένη τυπολατρία είναι φυσική συνέπεια της κωδικοποίησης της πολιτικής δικονομίας. Η απαγόρευση μεταβολής της αγωγής στην απλουστευμένη διαδικασία αποσκοπεί στην επιτάχυνση της επίλυσης λιγότερο σοβαρών υποθέσεων. Από την άλλη πλευρά, ορισμένες δικονομικές λύσεις οδηγούν σε συνέπειες που μπορεί να φαίνονται ακατάλληλες σε σχέση με τη σοβαρότητα της παράλειψης. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί εάν τέτοιες αυστηρές λύσεις, όπως αυτές που περιγράφονται ανωτέρω, αντιβαίνουν προς το άρθρο 7, παράγραφος 1 ή προς άλλες διατάξεις του κανονισμού, οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση της προστασίας των επιβατών με ενιαίο τρόπο.

[υπογραφή]